

Literatuur.

1. EIJKMAN, C., e.a. (1941): „De Nederlandse Vogels” II, pp. 539—541. Wageningen.
2. FISHER, J. (1951): "Bird Recognition", p. 90.
3. JESPERSEN, P. (1946): "The Breeding Birds of Denmark", p. 32, Copenhagen.
4. LARIONOFF, W. F. en M. I. WALJOES (1954): „De verrijking van de Waterwildstand", Pziroda. Mei 1954.
5. OORT, E. D. VAN, (1922): „De vogels van Nederland", p. 118 e.v., Leiden.
6. PETERSON, R. T., G. MOUNTFORT en P. A. D. HOLLOM (1954): „Vogelgids", p. 81. Elsevier.
7. WITHERBY, H. F. (1939): "The Handbook of British Birds" III, p. 178. London.

Summary: „Wild” Mute Swans on the Zwarte Meer-reserve.

Before 1946 only incidental observations of breeding mute swans (*Cygnus olor*) were made in the Netherlands. More-over the wild origine was doubtful. Since "Het Zwarte Meer" was established as a wildfowl reserve a totally new breeding-area of wild and running wild mute swans came into being.

In the spring of 1946 5 unpaired adult mute swans were observed on „Het Zwarte Meer". In april 1948 a breeding-case of a wild gander and a tame park mute swan was recorded from the "Noorddiep" in the neighbourhood of "Het Zwarte Meer".

In april 1949, two pairs of mute swans bred in the wildfowl reserve. Later on one family (7 chickens) was observed. In 1950 the number of breeding-pairs was 3; in 1951 3 breeding-cases were, likewise, recorded in the reserve and 1 in a pool near the Genemuiden ferry. In the autumn of that year concentrations of mute swans were seen in several (about 20) food-areas.

In 1952 three families (with 10 chickens) altogether were observed. There was an autumnal concentration of nearly 30 birds. In 1953 5 breeding-cases were stated in the reserve and an autumnal concentration of about 40 birds. In 1954 10 occupied nests were met with, whereas the autumnal concentration consisted of more than 50.

The breeding population in 1955 consisted of 12 pairs; in 1956 of about 20 and in 1957 of 15 pairs, whereas the number of mute swans residing on the reserve in the autumn of 1956 increased to 80 birds. In 1957 some broods were found in adjacent lakes in the north of the province of Overijssel and moreover in June 1957 about 130 non breeding mute swans were observed in "Het Zwarte Meer". The wild character of the birds appeared from the dark colour of the chickens and their diving in case of danger as well as from adult behaviour, o.a. from flying up when man approaches and the hiding of nest and family in the rushes. The hiding of the mute swans in groups in the rush-vegetation during the moulting-period of the wing-feathers was for the first time observed on the reserve in 1956.

Nog eens de Siberische Taling, *Anas formosa*

door

J. KIST

In Limosa (jaargang 29, 1956, no. 4, blz. 137—140) meende ik aan de hand van de in ons land gedane waarnemingen van de Siberische Taling te hebben aangetoond, dat het zijn nut zou hebben — evenals in Groot Brittannië — ook bij ons over te gaan tot de instelling van een representatief orgaan, dat tot taak heeft de samenstelling van een verantwoorde „check-list". Dat ik op dit artikeltje terug-

kom, vindt zijn aanleiding niét in het verheugende feit dat reeds zo spoedig het voortvarende bestuur der Nederlandse Ornithologische Unie (N.O.U.) op 13 april 1957 een dergelijk orgaan onder de naam „Commissie voor de Nederlandse Avifauna” (met de goed in het gehoor liggende afkorting „C.N.A.”!) heeft ingesteld. Neen, een geheel andere en onverwachte reactie op dit artikelje heeft mij weer de pen doen grijpen!

Wat is het geval? Mijn stelling, dat de Siberische Taling op de Nederlandse lijst behoort en dat zijn waarnemingen hier te lande geen (althans niet allemaal) betrekking hebben op ontsnapping van in gevangenschap gehouden dieren, berustte in aanmerkelijke mate op de waarnemingen, die van meerdere exemplaren van deze soort in het voorjaar van 1922 t/m 1925 (en dus 4 jaar achtereén) gedaan waren in een eendenkooi op Duiveland. Dat die waarnemingen de Siberische Taling betroffen, heeft nooit iemand betwijfeld; en in de literatuur ging het debat dus uitsluitend over de vraag, of de vogels „wild” of „ontsnapt” waren.

Men zal mijn verbazing begrijpen, toen Mr. F. HAVERSCHMIDT te Paramaribo mij na lezing van mijn artikel onder meer als volgt schreef:

„Het spijt me dat ik U een illusie moet ontnemen, althans gedeeltelijk, want geen der Duivelandse gevallen betrof deze soort! Het waren Zomertalingen! De kwestie zit namelijk zo. In januari 1929 (de beruchte koude winter) was ik enige dagen de gast van F. A. L. C. baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE te Oosterland op „Duiveland, de eigenaar van de eendenkooi aldaar. Nu herinner ik me nog heel goed dat hij mij vertelde dat de z.g. Baikaltalingen, die door zijn kooiker in de eendenkooi waren gezien, geen Baikaltalingen waren, maar Zomertalingen. Hoewel de man (zie Jaarber. Club 13, p. 105) toen hem platen uit Ornithologia Neerlandica werden getoond onmiddellijk (ik herinner me zelfs nog dat de heer SCHIMMELPENNINCK v. d. O. mij vertelde dat hij ze door het vloeiblad van de platen heen herkende) de Baikaltaling aanwees, is dit toch onjuist gebleken. Later toen deze „vreemde eenden” zich weer vertoonden in het wed. is aan het licht gekomen dat het Zomertalingen waren, hoe precies herinner ik mij niet meer.”

Uiteraard heb ik mij na ontvangst van deze verrassende mededeling tot de heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE gewend, die mij bevestigde, dat de Duivelandse vogels inderdaad Zomertalingen waren geweest. Hij schreef mij o.m. als volgt:

„Mijn oude vriend, Mr. HAVERSCHMIDT, heeft gelijk: de J a p a n s e t a l i n g e n, die in de twintiger jaren herhaaldelijk in de Eendenkooi te Oosterland gezien heetten te zijn waren niets anders dan zomertalingen. De kooiman, Job VAN DIJKE, die deze fout op zijn geweten heeft, is reeds jaren dood. Toen hij destijds meldde op de kooi iets onbekends gezien te hebben, werd hem terstond het bekende plaatwerk Ornithologia Neerlandica van Prof. Dr. E. D. VAN OORT voorgelegd, met de grote kleurenplaten van de dieren-

„schilder KOEKOEK. Zonder aarzelen wees hij daarin *Anas formosa* „aan. Het was niet aan te nemen dat hij de zomertaling niet zou „kennen, een soort waarvan in den nazomer geregeld enkele vogels „op de kooi gevangen werden. Deze dragen dan echter jeugd- of „eclipskleed, maar de woerd in het kleurige prachtkleed kende hij „blijkbaar niet. Welk een blunder! Dit bleek namelijk toen ik eens „— nog in de twintiger jaren — zelf in de gelegenheid kwam de „verdachte vogels op de kooiplas te aanschouwen.

„Naar mijn overtuiging was de fout destijds reeds terstond na ont- „dekking door Mr. HAVERSCHMIDT zelf in de litteratuur hersteld. „Dit nu schijnt helaas niet het geval te zijn geweest.”

Deze „ontknoping” van de Duivelandse gevallen (meer dan 30 jaar na dato!) geeft stof tot overpeinzing. Wederom blijkt eens hoe voorzichtig men moet zijn bij de beoordeling van „sight records” van zeldzame vogelsoorten. Wie zou hebben vermoed, dat een be- roepskooiker het prachtkleed van het ♂ van de Zomertaling niet zou kennen? En hoe is het mogelijk, dat iemand, die de Zomer- taling niet kent, deze bij de determinatie kan verwarren met de zo geheel anders getekende Siberische Taling?

Het wegvallen der Duivelandse waarnemingen stelt uiteraard de vraag aan de orde, of daarmee niet de basis ontnomen wordt aan mijn betoog, dat de Siberische Taling als dwaalgast op onze avifaun- istische lijst thuis hoort. Ik geef toe, dat de 12 Siberische Talingen, welke in maart 1922 op Duiveland werden waargenomen, voor mij „de deur dicht” hebben gedaan. Doch zulks neemt niet weg, dat er — na uitschakeling van dit zwaarste geschut tegen de ontsnappings- theorie — nog altijd 7 v a n g s t e n (en dus door bewijsexemplaren gestaafde waarnemingen) overblijven, waaronder de vangst van een ♂ en een ♀ uit een troepje van 4 stuks op 28 januari 1913 in een kooi nabij Hasselt. Ik blijf deze laatste waarneming als een belang- rijk argument tegen de ontsnappingshypothese beschouwen. Het is uiterst onwaarschijnlijk, dat 4 exemplaren van dezelfde soort gelijk- tijdig uit een dierentuin of vogelpark ontsnappen. Maar ik geef toe, dat het nemen van een beslissing thans moeilijker is geworden. Wij mogen ons gelukkig prijzen, dat sedert kort een Commissie voor de Nederlandse Avifauna is ingesteld, waaraan met vertrouwen deze beslissing kan worden overgelaten.